

Kiinteistöyönantajat ry:n lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta

VN/13118/2024

Kiinteistöyönantajat kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämistä annetun lain muuttamisesta.

Kiinteistöyönantajien edustama kiinteistöpalveluala tuottaa arvoa suomalaisten arkeen kiinteistöjen hoito- ja ylläpitopalveluilla, erilaisilla toimitila- ja käyttäjäpalveluilla sekä kiinteistöjen hallinnointipalveluilla. Alan yritykset ovat merkittäviä maahanmuuttajien työllistäjiä Suomessa. Ulkomaalaisten osuus yli satatuhatta henkilöä työllistävän alan työvoimasta on jo yli 20 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa osuus on huomattavasti suurempi ja sen ennakoitaan kasvavan edelleen. Työhön johtava maahanmuutto on kriittinen voimavara työvoimavajeesta kroonisesti kärsivälle kiinteistöpalvelualalle.

Kiinteistöyönantajat on jo aiemmassa, 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislakiin liittyneessä lausunnossaan todennut, että erityisesti maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen nopeuttamiseen ja tehostamiseen tähtäävät pyrkimykset ovat keskeisiä ja että niihin tähtäävät toimet pitäisi saada käyttöön mahdollisimman nopeasti, helposti ja systemaattisesti.

Lausunnolla olevan muutosehdotuksen keskeisenä tavoitteena on toteuttaa kehysriihen säästötavoitteita riihessä päätetyn mukaisesti siten, että kotoutumisen edistämistä annetun lain toimeentulotuesta aiheutuneiden kustannusten korvausajaa lyhennettäisiin kolmesta vuodesta yhteen vuoteen.

Esityksessä todetaan, että julkiselle taloudelle syntyy säästöjä, jos korvausten piirissä olevien henkilöiden riippuvuutta toimeentulotuesta voidaan vähentää. Esityksen mukaan tavoitteena on vähentää tätä riippuvuutta nopeuttamalla maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä.

Esityksessä kannustetaan toiveikkaasti kuntia ja hyvinvointialueita tekemään yhteistyötä kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi säästöjen synnyttämiseksi, mutta todetaan samalla, että koska toimeentulokiriippuvuuden vähentäminen edellyttäisi merkittävää työllisyyden kasvua lyhyessä ajassa, on epätodennäköistä, että toimeentulotuen maksamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksen lyhentämisestä aiheutuvat säästöt toteutuisivat täysmääräisesti niin, että valtiolle, kunnille ja hyvinvointialueille ei aiheutuisi kustannuksia.

Kiinteistöyönantajien näkemys on, ettei pelkästään esityksen mukaisella korvausajan lyhentämisellä pystytä saavuttamaan tavoiteltuja säästöjä tilanteessa, jossa uudistettuun kotoutumislakiin liittyvät muut uudistukset ja työnjako ovat vasta tuloillaan.

Kiinteistöyönantajien mielestä hallituksen esitys pitää sisällään liian paljon ääneen lausuttuja epävarmuustekijöitä ja perusteetonta optimismia sen suhteen, kuinka paljon säästöjä aiotulla korvausajan lyhentämisellä tosiasiaassa saavutetaan. Esityksestä syntyy vaikutelma, että uudella lainsäädännöllä haetaan summanmutikassa pikasäästöjä sen sijaan, että säästöjä alettaisiin kerryttää tarttumalla kotoutumisen edistämisen toteuttamiseen konkreettisin ja riittävin toimenpitein. Välttyä ei voi ajatukselta, että esitetyn lakimuutoksen taustalla painavat enemmän poliittiset syyt kuin muutoksella korjattavissa olevat ongelmat.

Kiinteistöyönantajat on erityisen huolissaan siitä, että hallituksen esityksessä ei tarkenneta sitä, millä toimenpiteillä ja missä aikataulussa kotoutumista ja työllistymistä on tarkoitus edistää. Huolta herättää myös aiotun muutoksen voimaantulo samana ajankohtana, jolloin TE-palvelujen massiivinen, myös työnantajille monenlaisia muutoksia aiheuttava siirto kunnille tapahtuu.

Kiinteistöpalveluala on peräänkuuluttanut jo pitkään maahan tulevien maahan saapumisen ja työnteon aloittamisen välin lyhentämistä. Kiinteistöyönantajat on useissa eri yhteyksissä tuonut esille, että

kotoutumisen edistämisen on oltava paitsi nykyistä tehokkaampaa myös laadukkaampaa ja että kotoutumisen jatkumona pitää olla työhön johtavaa koulutusta ja työssä pärjäämistä palvelevaa kielenopetusta.

Kiinteistöyönantajat korostaa, että myös työnantajat tarvitsisivat yhteiskunnalta riittävää tukea osallistuessaan työllistämiensä maahanmuuttajien kotouttamiseen työpaikoilla. Kiinteistöpalvelualan työnantajat osallistuvat jo tällä hetkellä usein mittavallakin panoksella maahanmuuttajien kulttuurillisen ja kielellisen kotoutumisen edistämiseen. Kiinteistöpalveluala on toiminut esimerkiksi muun muassa tilapäisen suojelun piirissä olevien ukrainalaisten työllistämässä ja suomalaiseen työkuulttuuriin perehdyttämisessä. Jos kotouttamisvastuu uhkaa siirtyä entisestään työnantajalle sen takia, ettei kotouttamista pystytä tai ehditä toteuttaa riittävästi ja laadukkaasti niiden tahojen työnä, joille se lakisääteisesti kuuluu, myös työnantajien mielenkiinto työllistää saattaa vähentyä. Tämä ei ole lopulta kenenkään etu.

Hallituksen esityksessä mainitaan, että työ- ja elinkeinoministeriössä käynnistetään vuoden kuluttua uuden kotoutumislain voimaantulosta erillisselvitys kotoutumisen edistämiseen liittyvien kustannusten korvaamisen kokonaisuudesta. Tavoitteena on selvittää tarkoituksenmukaisimmat ja kustannustehokkaimmat tavat korvata kunnille ja hyvinvointialueille niiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Samalla arvioidaan rahoituksen riittävyttä.

Kiinteistöyönantajien mielestä erillisselvitys kotoutumisen edistämiseen liittyvien kustannusten korvaamisen kokonaisuudesta pitäisi käynnistää jo aiemmin ennen esitetyn lakimuutoksen voimaantuloa. Kiinteistöyönantajat pitää tärkeänä, että keskusteluun kytetään myös maahanmuuttajia työllistäviä yrityksiä ja niitä edustavia tahoja.

Helsingissä, 1. elokuuta 2024

KIINTEISTÖTYÖNANTAJAT RY

Tiia Brax
johtava asiantuntija